

Universitatea „Babeș-Bolyai”
Cluj-Napoca
Facultatea de Istorie și Filosofie
Școala doctorală de Relații Internaționale și Studii de Securitate

Oglinda epocilor prin jurnale personale
O istorie a clipelor mărturisite
de la pașoptism până în contemporaneitate

Rezumat

Conducător de doctorat:
PROF. UNIV. DR. NICOARĂ SIMONA

Student-doctorand:
MANTA (COSMA) IOANA

2013

Cuprins

Introducere.....	6
Partea I Jurnalul personal ca document istoric	12
1. Originile jurnalului personal.....	12
2. Apariția jurnalului în spațiul românesc.....	20
3. Jurnal personal vs. jurnal intim.....	21
4. Ce este un jurnal personal.....	23
5. Jurnalele personale ale scriitorilor. Particularități.....	27
6. Trăsăturile jurnalului personal - avantajele ca document istoric.....	30
7. Simultaneitatea, trăsătură prin care istoricul este mai aproape de eveniment.....	39
8. Identitatea dintre autor-narator-personaj. Naratiunea la persoana I, garant at autenticității unui document.....	42
9. Pactul calendaristic, o trăsătură confortabilă pentru istoric.....	46
10. Tematica variată, o sursă bogată pentru istoric.....	50
11. Istoria personală și marea istorie pe aceeași pagină, la îndemâna istoricului.....	51
12. Speciile autobiografice cu putere de contaminare.....	53
13. Microlectura, metodă de analiză a jurnalului ca document istoric.....	61
Partea a II-a Oglinda epocilor prin jurnale personale.....	64
Capitolul I. Începuturile diaristicii românești. Perioada pașoptistă.....	64
1.1. „Jurnalul meu” (1844-1859), C. A. Rosetti.....	69
1.2. Spiritul patriotic – orice acțiune, în numele țării.....	75
1.3. Valorile egalitariste.....	77
1.4. Efervescența culturală.....	78
1.5. Cum se citea în epocă.....	79
1.6. „Religia [...] te duce în caleașcă până la cer”.....	83
1.7. Viața de familie și imaginea femeii în epocă.....	87
2.1. „Jurnalul unei iubiri” (1846-1947), Vasile Alecsandri.....	89
2.2. Practicile domestice feminine.....	93
2.3. Datoria față de țară.....	95
2.4. Ritualuri cotidiene.....	96
2.5. Listele lui V. Alecsandri. „Principiul listei”.....	97
2.6. Iubirea pașoptistă.....	99
2.7. Universul cultural. Ce și cum se citea.....	102
2.8. Călătorie și iubire, două teme în tandem.....	103
3.1. „Soveja (Ziarul unui exilat politic la 1846)”, Alecu Russo.....	104
3.2. Literatură, istorie și folclor.....	110
3.3. Cenzura.....	111
4.1. „Jurnal” (1861-1863), Iacob Negruzzi.....	113
4.2. Viața la țară, pe moșie.....	117
4.3. Loisir. Seratele ca formă de consacrare.....	117
4.4. Petrecerea sărbătorilor în Berlin și în Iași.....	118
5.1. „Jurnal” (1836), Timotei Cipariu.....	119
5.2. Imaginea Bucureștiului prin prisma intereselor proprii: bisericile și teatrul.....	123
Capitolul II. Destinul jurnalului personal în diversitatea curenților cultural-literare din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, începutul secolului al XX-lea.....	126
1.1. „Jurnal” (1855-1917), Titu Maiorescu.....	133

1.2. Formarea culturală și programul de lectură.....	142
1.3. Viața privată și exigențele față de femei.....	144
1.4. Petrecerea sărbătorilor.....	145
2.1. „Jurnal (1876)”, Ioan Artemie Anderco.....	146
2.2. Imaginea evreului.....	152
2.3. Curiozitățile „turistice” ale călătoriei: arta culinară.....	155
3.1. „Jurnal” (1898-1955), Gala Galaction.....	156
3.2. Pelerinajul și sărbătoarea.....	172
3.3. Crăciunul la Cernăuți, în mediul universitar.....	178
3.4. Scriitorul și preotul.....	180
4.1. „Jurnal 1915”, Martha Bibescu.....	181
4.2. Însmormântarea unei personalități publice.....	188
5.1. „Însemnări zilnice” (1918-1927), Regina Maria a României.....	190
5.2. Preocuparea pentru imaginea regalității prin fotografiile și picturile.....	198
5.3. Vizitele în țară.....	199
5.4. Simpatia pentru țărani.....	201
5.5. „Toate religiile sunt egale”.....	202
5.6. Universul cultural.....	206
5.7. Programul zilnic, elemente din viața cotidiană.....	207
Capitolul III. Autenticitatea în literatură și moda jurnalelor în anii 1930-1945.....	210
1.1. „Note zilnice (1927-1940)”, Camil Petrescu.....	219
1.2. Condiția intelectualului și drumul său spre consacrare.....	228
1.3. Cum se scrie în epocă. Cultul vacanței.....	232
1.4. Alte forme de loisir.....	232
1.5. Programul de lectură.....	233
1.6. Plata chiriei și alte cheltuieli financiare.....	235
1.7. Statutul femeii și imaginea asupra căsătoriei.....	236
1.8. Ritualul mesei. Masa în oraș sau în vizită.....	237
2.1. „Jurnalul unui cobai (1940-1956)”, M. R. Paraschivescu.....	237
2.2. Istoria personală și marile evenimente, pe aceeași pagină de jurnal.....	251
2.3. Dezinhibarea discursului despre relații. De la iubire la sex.....	254
2.4. Universul cultural și lecturile.....	257
2.5. Jurnalul și biografia diaristului.....	258
3.1. „Jurnal 1935-1944”, Mihail Sebastian.....	260
3.2. Identitatea evreiască impusă, cazul evreilor moderni.....	288
3.3. Cum se autodefineste un scriitor în contextul epocii sale.....	292
3.4. Scriitorul evreu în societatea românească.....	294
3.5. Programul cotidian al scriitorului.....	298
3.6. Istoria personală și Istoria pe aceeași pagini.....	298
4.1. „Jurnal din vremuri de prigoană” (1938-1944), Emil Dorian.....	299
4.2. Scurt fragment autobiografic.....	316
4.3. Despre viața privată.....	318
4.4. „Societatea musafirilor”.....	320
4.5. Când Istoria întâlnește istoria personală.....	325
Capitolul IV. Jurnalul personal, între propagandă și rezistență în anii dictaturii comuniste (1948-1989).....	335
1.1. „Jurnal” (1941-1965), Eugen Barbu.....	344

1.2. Despre drama evreiască.....	350
1.3. „Prostii tradiționale”.....	351
2.1. „Memoria ca zestre” (1948-2005), Nina Cassian.....	351
2.2. Vacanțele de creație – loisir sub protectoratul Partidului.....	359
3.1. „Zidul martor (Pagini de jurnal) 1970-1990”, Florența Albu.....	362
3.2. Imaginea Bucureștiului prin scene de stradă.....	368
3.3. Starea de spirit.....	370
3.4. „Chemarea clopotelor”.....	371
4.1. „Jurnal. Ultimele caiete” (1988-1989), Doina Cornea.....	371
4.2. Exilul interior.....	374
4.3. „De ce nu se poate nimic, la noi?”.....	374
Concluzii.....	376
Bibliografie.....	387
Anexe.....	415

Cuvinte cheie: jurnal personal, microlectură, scriitori români, oglinda epocilor

Rezumat

Prin cercetarea de față îmi propun să demonstrez, să verific și să exemplific valoarea documentară a jurnalului personal, prin colaborarea eficientă a două domenii, literatura și istoria. Mergând pe traiectoria teoretizată de Alexandru Duțu, voi urmări în ce fel jurnalele scriitorilor români oglindesc epoca în care au trăit și au scris, cum vorbesc ele despre sensibilitatea vremii lor, despre preocupările cotidiene și viața materială, despre marile evenimente, problemele de creație etc.

Apropierea dintre cele două domenii se va face împrumutând o specie literară (jurnalul personal) ca document istoric și folosind metode din critica literară (și teoria literară) aplicabile și în studiile de istorie: microlectura, analiza figurilor de stil, a „metaforelor obsedante” și a miturilor personale, chestionarea relației dintre viața autorului – autor – text – personaj (– cititor) etc. Pentru că literatura și istoria se fundamentează pe mânuirea științifică a textului-document, ele merită șansa unei colaborări tocmai prin acest tip de surse (jurnalul personal).

Am ales jurnalele scriitorilor români, pentru că, dincolo de fascinația personală față de acestea, ele constituie o specie literară inedită, diferită de romane, nuvele sau poezii, pentru că reprezintă viața

autorilor lor scrisă de ei înșiși, în momentul în care este trăită. Pagini simultane cu viața, jurnalele redau realitățile diariștilor și le exprimă opiniile acestora. Pentru că oglindesc realitățile, aceste documente au tematică din cea mai diversă, de la date personale, intime, la unele ce țin de programul de fiecare zi, impresii despre evenimente politice, crezuri asupra lumii, relațiile cu cei din jur, obsesii și vise etc. Astfel că prin jurnal se poate reconstitui viața unui om dintr-o anumită epocă în cele mai diferite aspecte ale ei.

Am optat pentru scriitori ca principali martori ai epocii lor, pentru că ei dețin o anumită sensibilitate prin care extrag evenimente, detalii din experiențele lor și ale altora, pe care ulterior le folosesc ca sursă de inspirație pentru operele de ficțiune. I-am numit scriitori pe autorii de opere literare, dar și pe criticii literari ca Titu Maiorescu, G. Călinescu. Ca și istoricul, și scriitorul este interesat de evenimente cu o locație și un timp precise, urmărind să le consemneze în operele sale viitoare. Cei doi au aceleași strategii în compoziția discursurilor în încercarea de a reprezenta verbal o imagine a realităților.

I-am cuprins în cercetare și pe diariști de diverse profesii, studenți, medici, profesori universitari, care și-au exersat scriitura în jurnal, Ioan Artemie Anderco, Timotei Cipariu, Iacob Negruzzi, Teohari Antonescu, P. P. Panaitescu, A. Marghiloman, N. Iorga, Radu R. Rosetti, alături de jurnalele lui Carol I, ale reginei Maria și ale lui Carol II, pentru a compara perspectivele scriitorilor cu cele ale unei elite din alte profesii, cu alte sensibilități și preocupări și din medii diferite.

Interesant în cazul scriitorilor este faptul că sensibilitățile lor pot avea valențe multiple. Pe de o parte, caracteristic pentru ei este preocuparea pentru sine și destinul lor, pentru starea de spirit, susținute de introspecții și meditații în jurnal. Pe de altă parte, ei trebuie să „supraviețuiască” în societate, să se angajeze, să își publice și să își promoveze operele, să aibă grijă de propria imagine pentru posteritate. Pentru a avea un loc de muncă și a fi publicați, unii scriitori se implică în viața politică, așa cum au făcut O. Goga, M. Sadoveanu etc. În regimurile unde funcționează o cenzură vigilantă, scriitorii sunt constrânși să facă compromisuri pentru a-și vedea roadele muncii transpuse din manuscris de sertar în ediție. Mai mult, ei sunt captați ca parte a sistemului de propagandă (Eugen Barbu, Mihail Sadoveanu, Nina Cassian, M. R. Paraschivescu). Există și o altă manieră a scriitorilor de a se raporta la puterea politică. La fel de bine, ei pot crea ca formă de protest, un mod de rezistență față de un regim politic cu care sunt în dezacord (Stelian Tănase, Florența Albu, Liviu Antonesei, Luca Pițu). Toate aceste poziționări diferite se oglindesc și în jurnalele personale, care, la rândul lor, reflectă atmosfera epocii și marile evenimente ale acesteia. Există o reciprocă influență între epocă și scriitor,

alături de o putere de exemplaritate și generalizare a jurnalului și a scriitorului pentru epoca sa.

Decupajul temporal este unul generos, pentru că doresc să privesc în durată lungă cum se schimbă sensibilitățile epocilor de la 1848 până în 1989, alături de preocupările scriitorilor, în funcție de evenimente majore ca revoluția de la 1848, unirea principatelor de la 1859, instalarea monarhiei din 1866, revolta țăranilor de la 1907, cele două Războaie Mondiale, instalarea comunismului și desfășurarea acestuia până în 1989. Am ales să încep cu perioada pașoptistă pentru că acum ia naștere jurnalul intim românesc, în 1844, când C. A. Rosetti începe să-și scrie notele personale până în 1859. Romantismul este perioada propice pentru jurnal în întreg spațiul european, căci acesta (jurnalul) înflorește atunci când persoana scriitorului e mai importantă decât opera, când individualismul devine mai pronunțat. Voi aborda perioada pașoptistă în care și-au scris jurnalele C. A. Rosetti, V. Alecsandri, Alecu Russo, Iacob Negruzzi, Timotei Cipariu, Ioan Artemie Anderco. Pentru a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, mă voi opri asupra jurnalelor lui Titu Maiorescu, Gala Galaction, Martha Bibescu, Teohari Antonescu. Perioada anilor 1930-1944 cuprinde jurnalele lui Mihail Sebastian, Maria Banuș, Camil Petrescu, Octavian Goga, Octav Șuluțiu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Petru Comarnescu, Gala Galaction, Miron Radu Paraschivescu, Jeni Acterian, Alice Voinescu, Alice Botez. Perioada comunistă adăpostește jurnalele lui Radu Petrescu, I.D. Sârbu, Stelian Tănase, Florența Albu, Marin Sorescu, Marin Preda, Eugen Barbu, Livius Ciocârlie, Liviu Antonesei, Luca Pițu, Ion Caraion, Doinea Cornea, Mircea Zăciu, Victor Frunză, Constanța Buzea.

M-am oprit asupra fiecărui jurnal, tratându-le separat în subcapitole distincte, pentru a personaliza felul în care fiecare jurnal oglindește epoca sa, abordare ce mi-a permis să mă apropii mai mult de textele documentelor, spre analiză. Comparațiile cu alte jurnale și memorii vin să diversifice și să lărgescă perspectivele asupra epocilor. Am neglijat, probabil, anumiți scriitori (și, implicit, jurnale), pentru că unele jurnale sunt mai bogate tematic decât altele, fapt pentru care primele spun mai multe despre epoca în care au fost scrise.

În subcapitolele introductive unde am schițat câteva din trăsăturile epocilor vizate de jurnale, am utilizat surse de sinteză ale unor istorici și critici literari (Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Radu G. Țeposu, Eugen Negrici, Mihai Zamfir etc.), alături de istorici (Keith Hitchins, Lucian Boia, Cristian Vasile etc.), politologi și filozofi (Stelian Tănase, Raymond Aron, Alain Besançon, Hannah Arendt, Leszek Kołakowski etc.). Am folosit astfel de surse în reconstituirea atmosferei epocilor și a preocupărilor literare (și culturale) în relație cu anumite evenimente politice, tocmai pentru a compara cu mărturiile din jurnale

În analiza jurnalelor, am avut câteva studii ca reper din spațiul european. Spre exemplu, o conferință cu tematică de pionierat a avut loc în data de 23-28 mai 1985 la University College Cork în Irlanda, cu titlul „The Writer as Witness: literature as historical evidence”; Hélène Camarade cu o cercetare din 2007 despre „Écritures de la résistance. Le journal intime sous le Troisième Reich”; studiul „Literacy in Everyday Life. Reading and Writing in Early Modern Dutch Diaries”, semnat de Jeroen Blaak; Jerzy Lis semnând cartea cu titlul „Le Journal d'écrivain en France dans la 1ère moitié du XXe siècle. À la recherche d'un code générique”.

Invocarea jurnalelor din mai multe epoci a intenționat să urmărească atât constanțele cât și diferențele în preocupările, sensibilitățile și modul de viață al scriitorilor, în special. Aplicând prin microlecturi o grilă de lectură tematică (aspecte legate de viața materială, spirituală, culturală, politică, religioasă, socială, cotidiană), am încercat să evidențiez prioritățile tematice ale jurnalelor din perioade diferite, ceea ce m-a ajutat să reconfigurez specificul epocilor.

Avantajele jurnalelor ca sursă istorică nu sunt numai la nivel tematic, prin diversitatea subiectelor tratate, prin accesul pe care îl are cititorul în lumea interioară și cea exterioară a diaristului (atât cât acesta îi permite). Ca egodocumente, ele exprimă mărturiile unor oameni, de o autenticitate garantată prin identitatea dintre autor-narator-personaj – știm sigur că cel care povestește este însuși autorul și personajul narațiunii. Diaristul este martorul ocular al propriei vieți și al epocii sale, datorită simultaneității – momentul trăirii unui eveniment este foarte apropiat de momentul relatării acestuia. Faptul că diaristul își datează însemnările, îl ajută pe istoric să contextualizeze textele/documentele cu mai mare ușurință. Iar dimensiunea personală a egodocumentelor îi livrează istoricului informații despre viața privată a oamenilor din trecut, dezvăluind, în același timp, felul în care gândeau și problematizau diariștii.

Pentru că exprimă realitățile autorilor săi, jurnalele personale sunt unicele specii literare care se îndepărtează de povestirile de ficțiune și preiau povestirile factuale. De aceea, ele devin documente istorice cu mare potențial. Lectura jurnalelor personale este ca și cum am avea acces la cutia Pandorei, ea pune în lumină aspecte problematice și sensibile, puncte nevralgice din viața și epoca diariștilor.

Bibliografie

Surse editate – jurnale

Albu, Florența. „Zidul martor (Pagini de jurnal) 1970-1990”, Editura Cartea Românească, București, 1994.

Alecsandri, Vasile. „Jurnalul unei iubiri: Vasile Alecsandri și Elena Negri (iunie 1846-mai 1847)”, Muzeul Literaturii Române, București, 1998.

Amiel, Henric-Frédéric. „Fragments d'un journal intime”, Éditions Stock, Paris, 1949.

Anderco, Ioan Artemie. „Un student în străinătate acum o jumătate de veac. Maramurășanul Artemie Anderco. Jurnalul său”, Text îngrijit de Nicolae Iorga, Editura Așezământul tipografic „Datina Românească”, Vălenii de Munte, 1934.

Idem. „Jurnal (1876)”, Ediție îngrijită și prefață de Liviu Papuc, Editura Alpa, Iași, 2001.

Antonesei, Liviu. „Jurnal din anii ciumei 1987-1989. Încercări de sociologie spontană”, Editura Polirom, Iași, 1995.

Antonescu, Teohari. „Jurnal (1893-1908)”, Ediție îngrijită, note și studiu introductiv de Lucian Nastasă, Editura Limes, 2005.

Averescu, Mareșal Alexandru. „Notițe zilnice de război. 1916-1918. 2 Vol. Vol 1: Neutralitatea (1914-1916); vol 2: Războiul (1916-1918), București, Cultura Națională, 1937.

Banuș, Maria. „Sub camuflaj. Jurnal 1943-1944”, Editura Cartea Românească, București, 1978.

Barbu, Eugen. „Jurnal”, Editura pentru Literatură, București, 1966.

Berr, Hélène. „Journal 1942-1944”, Suivi de Hélène Berr, une vie confisquée par Mariette Job, Préface de Patrick Modiano, Éditions Tallandier, 2008.

Bibescu, Martha. „Jurnal politic ianuarie 1939-ianuarie 1941”, Studiu introductiv, selecție, note și traducere de Cristian Popișteanu, Nicolae Minei, Editura Politică, București, 1979.

Idem. „Jurnal 1915”, Stabilirea textului, traducere, note și index de Vasile Zinceco, Cuvânt înainte de Ion Bulei, Editura Compania, București, 2001.

Idem. „Jurnal berlinez '38”, Traducere de Dumitru Hâncu, Editura Vivaldi, București, 2009.

Buzea, Constanța. „Creștetul ghețarului. Jurnal 1969-1971”, Editura Humanitas, București, 2009.

Carol I al României, „Jurnal. Volumul I. 1881-1887”, Stabilirea textului, traducere din limba germană, studiu introductiv și note de Vasile Docea, Editura Polirom, Iași, 2007.

Carol al II-lea al României, „Însemnări zilnice. 1937-1940. Volumul I -III”, Ediție îngrijită, note, glosar și indice de Viorica Moisuc, Nicolae Rauș, Cuvânt înainte de Ioan Scurtu, Editura Scripta, București, 1995-1998.

Idem. „Însemnări zilnice. 1943-1951. Volumul IV -VI”, Ediție îngrijită de Marcel-Dumitru Ciucă și Narcis Dorin Ion, Editura Curtea Veche, București, 2000-2002.

Cassian, Nina. „Memoria ca zestre. Cartea I-III”, Cărțile Tango, București, 2010.

Călinescu, G. „Fals jurnal”, Întocmit și prefațat de Eugen Simion, Editura Fundației PRO, București, 1999. Cipariu, Timotei. „Jurnal”, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1972.

Comarnescu, Petru. „Pagini de jurnal. Vol. I, 1923-1947”, Ediție îngrijită de Traian Filip, Mircea Filip și Adrian Munțiu, Prefață de Acad. Dan Grigorescu, Editura Noul Orfeu, București, 2003.

Cornea, Doina „Jurnal. Ultimele caiete”, Urmărit de o convorbire între Doina Cornea, Ariadna Combes, Leontin Iuhas, moderată și consemnată de georgeta Pop, Fundația Academia Civică, București, 2009.

Dito și Idem, „Astra. Roman epistolar”, Traducere din germană, prefață și note de Grete Tartler, Editura Humanitas, București, 2011.

Dorian, Emil. „Jurnal din vremuri de prigoană. 1937-1944”, Ediție de Marguerite Dorian, cu o prefață de Z. Ornea, Editura Hasefer, București, 1996.

Idem. „Cărțile au rămas neterminate. Jurnal 1945-1948”, Editura Compania, București, 2006.

Idem. „Cu fir negru de arnici. Jurnal 1949-1956”, Editura Compania, București, 2012.

Felea, Victor. „Jurnalul unui poet leneș, ianuarie 1955-martie 1993”, Ediție îngrijită de Lidia Felea, Editura Albatros, București, 2000.

Galaction, Gala. „Jurnal”, Vol 1-5, Ediție îngrijită de Mara Galaction Țuculescu și Teodor Vârgolici, Editura Labatros, București, 1996-2003.

Idem. „Jurnal 1947-1952. Pagini inedite cenzurate”, Ediție îngrijită de Teodor Vârgolici, Editura Vestala, București, 2007.

Ghibu, Onisifor. „Pagini de jurnal (1935-1963), Vol. I”, Ediție îngrijită de Miralena Mamina, Romeo Dăscălescu, Octavian O. Ghibu, Introducere de Romeo Dăscălescu, Note și comentarii Octavian O. Ghibu, Editura Albastros, București, 1996.

Idem. „Pagini de jurnal (1965-1967), Vol. II”, Ediție îngrijită de Mihai O. Ghibu, Romeo Dăscălescu, Studiu introductiv de Romeo Dăscălescu, Cuvânt înainte, note și comentarii de Mihai O. Ghibu, Editura Albatros, București, 2000.

Idem. „Pagini de jurnal (1968-1972), Vol. III”, Ediție îngrijită de Mihai O. Ghibu, Romeo Dăscălescu, în loc de postfață, note și comentarii, indice de nume (Vol. I-III) Mihai O. Ghibu, Editura Albatros, București, 2000.

Goga, Octavian. „Scrieri memorialistice. Mărturisiri, Evocări. Discursuri. Jurnale.” Prefață de Ion Petrovici, Ediție îngrijită și postfață de Ioan Șerb, Ed. „Grai și suflet – Cultura națională”, București, 2004.

Goncourt, Edmond de. „Journal: mémoires de la vie littéraire, 6 vol.”, Ernest Flammarion: Fasquelle, Paris, 1935-1936.

Gurian, Sorana. „Ochiurile rețelei. Jurnalul meu din România”, 2 Volume, Versiunea românească de Cornelia Ștefănescu, Editura „Jurnalul literar”, București, 2002.

Jünger, Ernst. „Jardins et Routes. Journal I 1939-1940”, Traduit de l'Allemand par Maurice

Betz, Éditions Définitve revue par Henri Plard, Christian Bourgois, 1979.

Klemperer, Victor. „Vreau să depun mărturie până la capăt. Jurnal 1935-1945”, Traducere din germană de Ruxandra Hosu, Prefață de Almut Giesecke, Editura Hasefer, București, 2008.

Loyola, Ignațiu de. „Istorisirea pelerinului. Jurnalul mișcărilor lăuntrice. Exerciții spirituale”, Traducere și note de Antoaneta Sabău, Iulian Budău, S. J., Marius Talos, S. J., Introduceri de Marius Talos, S. J., Editura Polirom, Iași, 2007.

Maiorescu, Titu. „Însemnări zilnice”, 3 volume, Publicate cu o introducere, note, fac-simile și portrete de I. Rădulescu-Pogoreanu, Editura Librăriei Coces & Co, București, 1937-1943.

Idem. „Jurnal și epistolar”, Vol. I-XIX, Studiu introductiv de Liviu Rusu, Ediție îngrijită de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon, Editura Minerva, București, 1975-1989.

Maria, Regina României, „Însemnări zilnice I-VI”, Traducere de Sanda Racoviceanu, Îngrijire de ediție, Notă asupra ediției și note de Vasile Arimia, Editura Historia, București, 2006-2008.

Idem. „Însemnări zilnice. Volumul al XVIII-lea. 1 ianuarie-31 decembrie 1926 - Volumul al IX-lea 1 ianuarie-31 decembrie 1927”, Traducere de Sanda Ileana Racoviceanu, Ediție îngrijită, cuvânt înainte și note de Vasile Arimia, Editura Polirom, Iași, 2012-2013.

Melinescu, Gabriela. „Jurnal suedez I -II”, Editura Polirom, Iași, 2003. Mihăilescu, Dan C. „Ce mi se-ntâmplă. Jurnal pieziș”, Editura Humanitas, București, 2012.

Negruzzi, Iacob. „Jurnal”, Traducere din limba germană de Horst Hassel, Note de Dan Mănuică și Horst Fassel, Prefață de Dan Mănuică, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.

Pellea, Oana. „Jurnal 2003-2009”, Cu o prefață de Ioana Pârvulescu, Editura Humanitas, București, 2009.

Petrescu, Camil. „Note zilnice (1927-1940)”, Text stabilit, note, comentarii, indice de nume și prefață de Mircea Zăciu, Editura Cartea Românească, București, 1975.

Idem. „Note zilnice”, Prefață, text stabilit, note, cronologie și indice de nume Florica Ichim, Editura Gramar, București, 2003.

Petrescu, Ioana Em. „Jurnal”, Ediție îngrijită de Rozalia Borcilă și Elena Neagoe, Postfață de Carmen Mușat, Editura Paralela 45, Pitești, 2004.

Pițu, Luca. „Insem(i)nările magistrului din Cajvana”, Ediție primenită+regândită temeinicește și cu, în loc de prefață, un cuvânt șiulean, iar în loc de postfață... un cuvânt grigurcan, Editura Nemira, București, 2005. Pleșu, Andrei. „Note, stări, zile 1968-2009”, Editura Humanitas, București, 2010.

Preda, Marin. „Jurnal intim. Carnete de atelier”, Introducere de Eugen Simion, Ediție îngrijită de Eugen Simion și Oana Soare, Editura Ziua, București, 2004.

Rebreanu, Liviu. „Jurnal I-II”, Text ales și stabilit, studiu introductiv de Puia Florica Rebreanu, Addenda, note și comentarii de Niculae Gheran, Editura Minerva, București, 1981-1984.

Redon, Odilon. „Jurnal”, Traducere de Tatiana Loreta Barbos, Prefață de Octavian Barbosa, Editura Meridiane, București, 1978.

Renard, Jules. „Jurnal”, Traducere, selecție note și prefață de Modest Morariu, Editura Nemira, București, 2007.

Rosetti, C. A. „Jurnalul meu”, Ediție îngrijită și prefață de Marin Bucur, Editura Dacia, Cluj-

Napoca, 1974.

Rostás, Zoltán. „Secolul Coanei Lizica. Convorbiri din anii 1985-1986 cu Elisabeta Odobescu-Goga. Jurnalul din perioada 1916-1918”, Traducerea jurnalului și transcrierea convorbirilor Irina Marmor-Rostás, Prefața Georgeta Filitti, Editura Paideia, București, 2004.

Russo, Alecu. „Soveja (Ziarul unui exilat politic la 1846)” în „Piatra-teiului. Scrieri alese”, Ediție îngrijită și prefață de Geo Șerban, Editura pentru Literatură, 1967.

Paraschivescu, Miron Radu. „Journal d'un hérétique. Fragments”, Traduit du Roumain par Claude Jaillet, Préface par Virgil Ierunca, Éditions Olivier Orban, 1976.

Idem. „Jurnalul unui cobai (1940-1956)”, Ediție îngrijită de Maria Cordoneanu, Prefață de Vasile Igna, Editura Dacia, Cluj, 1994.

Petrescu, Radu. „Catalogul mișcărilor mele zilnice. Jurnal 1946-1951/1954-1956”, Editura Humanitas, București, 1999.

Sadoveanu, Mihail. „Pagini de jurnal și documente inedite”, Transpunere dactilografică a manuscriselor, ordonare cronologică: Constanstin Mitru, Maia Mitru, Olga Rusu, Machetă, Introducere și Note: Constantin Ciopraga, Ed. Junimea, Iași, 2005.

Sârbu, I. D. „Jurnalul unui jurnalist fără jurnal. Glosse, Vol 1. Craiova 1983-1986”, Ediție îngrijită de Marius Ghica, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1991.

Sebastian, Mihail. „Jurnal 1935-1944”, Text îngrijit de Gabriela Omăt, Prefață de Leon Volovici, Editura Humanitas, București, 2002.

Sorescu, Marin. „Jurnal. Romanul călătoriilor”, Ediție îngrijită de Mihaela Constantinescu și Virginia Sorescu, Editura Fundației „Marin Sorescu”, București, 1999.

Strindberg, August. „Jurnal ocult”, Traducere și notă asupra „Jurnalului ocult”: Gabriela Melinescu, Introducere și note de Torsten Eklund, Un portret al lui Strindberg: Jollivet Castellet, Editura Univers, București, 1997.

Șerbănescu, Tia. „Femeia din fotografie. Jurnal 1987-1989”, Editura Compania, București, 2002.

Șuluțiu, Octav. „Jurnal”, Ediție îngrijită, prefațată și adnotată de Nicolae Florescu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1975.

Tănase, Stelian. „Acasă se vorbește în șoaptă. Dosar & jurnal din anii târzii ai dictaturii”, Editura Compania, București, 2002.

Tolstoi, Lev. „Jurnal Vol. I (1847-1895), În românește de Janina Ianoși, Prefață, tabel cronologic, note și comentarii de Ion Ianoși, Editura Univers, București, 1975.

Tournier, Michel. „Jurnal extim”, Traducere din limba franceză de Radu Sergiu Ruba, Editura Humanitas, București, 2009.

Vianu, Tudor. „Jurnal”, Editura pentru Literatură”, București, 1961.

Vigny, Alfred de. „Jurnalul unui poet”, Traducere de Ionel Marinescu, Selecție, prefață și note de Angela Ion, Editura Univers, București, 1976.

Voinescu, Alice. „Jurnal”, Ediție îngrijită, evocare, tabel biobibliografic și note de Maria-Ana Murnu, Prefață de Alexandru Paleologu, Editura Albatros, București, 1997.

Zaciu, Mircea. „Jurnal, Vol. I-IV”, Editura Albatros, București, 1991-1998.

Wolf, Virginia. „Jurnalul unei scriitoare”, în românește de Mihai Miroiu, Editura Univers, București, 1980.

Surse editate – Memorii, autobiografii, amintiri, corespondențe

Anania, Bartolomeu. „Memorii”, Editura Polirom, Iași, 2008.

Sfântul Augustin, „Confesiuni”, Ediția a II-a, revizuită, Ediție bilingvă latină-română, Traducere din Limba latină, introducere și note de Eugen Munteanu, Editura Nemira, 2006.

Bolintineanu, Dimitrie. „Călătorii. Volum I-II”, Ediție îngrijită, prefață, tabel cronologic, note și glosar de Ion Roman, Editura pentru Literatură, București, 1968.

Idem. „Opere. II. Romane. Însemnări de călătorie”, Ediție îngrijită, cronologie, note, comentarii și bibliografie de Teodor Vârgolici, prefață de Eugen Simion, Ed. Fundației Naționale pentru Știință și Artă și Ed. Univers Enciclopedic, București, 2006.

Corfu, Ilie. „Însemnări de demult”, Editura Junimea, București, 1975.

Dorian, Emil. „Otrava”, Editura Forum, București, 1947.

Giurescu, Constantin. „Amintiri”, Ediție îngrijită de Dinu C. Giurescu, Editura All Educațional, București, 2000.

Ianoși, Ion. „Internaționala mea. Cronica unei vieți”, Editura Polirom, Iași, 2012.

Jung, C. G. „Amintiri, vise, reflecții”, Consemnate și editate de Aniela Jaffè, Traducere și notă de Daniela Ștefănescu, Ediție revăzută, Editura Humanitas, 2010.

Marino, Adrian. „Viața unui om singur”, Editura Polirom, Iași, 2010.

„Memoriile unui ierarh uitat: Victor Mihályi de Apșa (1841-1918)”, Editori și note: Nicolae Bocșan, Ion Cârja, Studiu introductiv: Nicolae Bocșan, Luminița Wallner-Bărbulescu, Ion Cârja, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2009.

Peltz, I. „Am scris numai pentru promovarea omeniei... (Amintiri și evocări)”, Ediție și prefață de Florentin Popescu, Editura Hasefer, București, 2003.

Petrescu, Camil. „Patul lui Procust”, Ediție îngrijită și curriculum vitae de Florica Ichim, Editura 100+1 Gramar, București, 1997.

Petrescu, Ioana Em. „Molestarea fluturilor interzisă: scrisori americane 1981-1983”, Editura Didactică și pedagogică, București, 1998.

Rădulescu, Ion Heliade. „Suvenire și impresii ale unui proscris”, Traducere, ediție critică, prefață și note de subsol de Maria Protase, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1975.

Rosetti, Radu. „Ce am auzit de la alții. Amintiri”, Prefață de Neagu Djuvara, Editura Humanitas, București, 2011.

Rousseau, Jean-Jacques. „Confesiuni I”, Traducere și prefață de Pericle Martinescu, Editura Pentru Literatură, București, 1969.

Idem. „Rêveries d'un promeneur solitaire”, Gallimard, Paris, 1989.

Russo, Alecu. „Cugetări”, Postfață și bibliografie de Mihai Zamfir, Editura Minerva, București, 1977.

Sebastian, Mihail. „De două mii de ani... Cum am devenit huligan”, Roman, cu o prefață de Nae Ionescu, Editura Humanitas, București, 1990.

Văcărescu, Elena. „Memorial în mod minor”, Traducere de Anca-Maria Christodorescu, Editura Compania, București, 2001.

Zweig, Stefan. „Le monde d'hier”, Edition Belford, Paris, 2010.

Dicționare, enciclopedii

„Dicționar cronologic. Literatura română”, Coordonatori I. C. Chițimia – Al. Dima, Autori Mircea Anghelescu, Dorina Grăsoiu, Emil Manu, Nicolae Mecu, I. Oprișan, Despina Spireanu, Editura științifică și enciclopedică, București, 1974.

„Dicționar de psihanaliză. Semnificații. Concepte. Mateme”, Sub direcția lui Roland Chemama, Ediția a II-a, Traducere, Avânprefață și completări privind psihanaliza în România de dr. Leonard Gavrilu, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009.

„Dicționar enciclopedic ilustrat «Cartea Românească», Partea I, Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi”, de Ioan-Aurel Candrea, Editura Cartea Românească, București, 1931.

„Dicționar român-latin, latin-român”, Ediție îngrijită de Lungu Marius și Lungu Mariana, Editura Steaua Nordului, Constanța, 2003.

Bibliografie specială

Abolgassemi, Maxime. „La lumière dans la maison de l'oncle (Aurélia) et le vertige de la microlecture”, în „LHT”, N°3.

Andy Alaszewski, „Using Diaries for Social Research”, Sage Publications, 2006.

„Anchete literare în perioada 1890-1914”, Text ales și stabilit de Victor Durnea și Gheorghe Hrimiuc-Toporaș, Prefață, note, comentarii și traducerea textului francez de Victor Durnea, Editura Alfa, Iași, 2005.

Aurell, Jaume. „Autobiography as Unconventional History: Constructing the Author”, în „Rethinking History”, Vol. 10. nr. 3, 2006.

Benjamin, Lya. „Situția creatorilor de artă și literatură în anii Holocaustului” în „Realitatea evreiască”, nr- 237 (1037), 16-30 septembrie 2005.

Bourdieu, Pierre. „L'illusion biographique ” în „Actes de la recherche en sciences sociales”, Vol. 62-63, juin 1986.

Behring, Eva. „Scriitori români din exil. 1945-1989”, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001.

Blaak, Joroen. „Literacy in Everyday Life. Reading and Writing in Early Modern Dutch Diaries”, Translated by Berverly Jackson, Brill, Leiden, Boston, 2009.

Boia, Lucian. „Germanofilia. Elita intelectuală românească în anii Primului Război Mondial”, Editura Humanitas, București, 2009.

Idem. „Capcanele istoriei. Elita intelectuală românească între 1930 și 1950”, Editura Humanitas, București, 2011.

Brym, Robert. „Intellectuals and Politics”, Routledge Taylor and Francis Group, London, 2010.

Bucur, Marin. „C.A. Rosetti. Mesianism și donquijotism revoluționar”, Editura Minerva, București, 1970.

Burța-Cernat, Bianca. „Fotografie de grup cu scriitoare uitate. Proza feminină interbelică”, Editura Cartea Românească, București, 2011.

Camarade, Hélène. „Écritures de la résistance. Le journal intime sous le Troisième Reich”, Préface de Peter Steinbach, Presse Universitaire du Mirail, Toulouse, 2007.

Charle, Christophe. „Naissance des «intellectuels» 1880-1900”, Les Éditions de Minuit, Paris, 1990.

Călinescu, G. „Invazia adolescenților”, în „Viața literară”, IV, nr. 100, 12 ianuarie 1929.

Charle, Christophe. „Intelectualii în Europa secolului al XIX-lea. Eșeu de istorie comparată”, Traducere de Tudor Vlădescu, Ediție îngrijită și prefață de Alexandru-Florin Platon, Institutul European, Iași, 2001.

Cordoș, Sanda. „Literatura între revoluție și reacțiune. Problema crizei în literatura română și rusă a secolului XX”, Ediția a II-a aduăgită, Editura Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2002.

Dinu, Adela. „Diaristica feminină românească”, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2012.

Dunne, Tom (editor). „The Writer as Witness: literature as historical evidence”, Historical Studies XVI, Papers read before Conference of Historians, held at University College, Cork, 23-26 May 1985, Cork University Press, 1987.

Dvoicenco, Eufrosina. „Începuturile literare ale lui B. P. Hasdeu: jurnalul intim (1852-1856) și alte opere rusești: cu un studiu introductiv”, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1936.

Escola, Marc. „Présentation : le vœu de myopie” în „LHT”, N°3.

Fivush, Robyn; Haden, Catherine A. (editors). „Autobiographical Memory and the Construction of a Narrative Self. Developmental and Cultural Perspectives”, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Mahwah, New Jersey, London, 2003.

Garbarini, Alexandra. „Numbered Days. Diaries and the Holocaust”, Yale University Press, New Haven and London, 2006.

Gennaro, Ivo De; Günther, Hans-Christian. (editors) „Artists and Intellectuals and the Requests of the Power”, Brill, Leiden, Boston, 2009.

- Gerbod, Françoise et Paul. „Introduction à la vie littéraire du XXe siècle”, Bordas, Paris, 1986.
- Girard, Alain. „Le journal intime”, Édition Presse Universitaire de France, Paris, 1963.
- Hellbeck, Jochen. „Revolution on my mind. Writing diaries under Stalin”, Harvard University Press, 2006.
- Hope Hertzog, Hillary. „«Veinna is Different». Jewish writers in Austria from the Fin de Siècle to the Present”, Berghahn Books, New York, Oxford, 2011.
- Iovănel, Mihai. „Evreul improbabil. Mihail Sebastian: o monografie ideologică”, Editura Polirom, Iași, 2012.
- Johnson, Paul. „Intellectuals from Marx and Tolstoy to Sartre and Chomsky”, Harper Collins e-books, 2008.
- Kremer, Nathalie. „La lecture comme tableau: la microlecture entre révélation et réécriture”, în „LHT”, N°3.
- Lejeune, Philippe. „Le pacte autobiographique”, Nouvelle édition augmentée, Éditions du Seuil. Paris, 1996.
- Lis, Jerzy. „Le Journal d'écrivain en France dans la 1ère moitié du XXe siècle. À la recherche d'un code générique”, Edition Poznań, Paris, 1996.
- Lovinescu, E. „Titu Maiorescu și contemporanii săi”, Ediție îngrijită de Z. Ornea și Maria Simionescu, prefață de Z. Ornea, Editura Minerva, București, 1974.
- Manolescu, Nicolae. „Contradicția lui Maiorescu”, Ediția a III-a, Editura Humanitas, București, 2000.
- Idem. „Mircea Grigorescu (1908-1976)” în „România literară”, nr. 6, 2001.
- Meynard, Cécile (éditeur). „Les journaux d'écrivains : enjeux génériques et éditoriaux”, Peter Lang, 2012.
- Mihăilescu, Dan C. „Literatura română în postceaușism. I Memorialistica sau trecutul ca reumanizare, Vol 1”, Editura Polirom, Iași, 2004.
- Mihăieș, Mircea. „De veghe în oglindă”, Ediția a II-a, revăzută, Editura Cartea Românească, București, 2005.
- Omăt, Gabriela. „Modernismul literar românesc în date (1880-2000) și texte (1880-1949). Vol. 1”, Cuvânt introductiv, selecția, îngrijirea textelor și cronologie de Gabriela Omăt, Institutul Cultural Român, București, 2008.
- Ornea, Z. „Viața lui Titu Maiorescu. Volumul I”, Editura Cartea Românească, București, 1986.
- Pakula, Hannah. „Ultima romantică: viața reginei Maria a României”, Traducere de Sanda-Ileana Racoviceanu, Editura Orizonturi, București, 2003.
- Paperno, Irina. „What Can Be Done with Diaries?” în „Russian Review”, Vol. 63, No. 4, October 2004, p. 561-573.
- Petrescu, Camil. „Scriitorii români și streinătatea”, în „Revista Fundațiilor Regale”, an. XIV, nr. 1, ianuarie 1947, p. 85-87.
- Petreu, Marta. „Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu-Mihail Sebastian”, Editura Polirom, Iași,

2009.

Pârvulescu, Ioana. „Je est un autre. Enigma lui Camil Petrescu”, în „România literară”, numărul 2, 2001.

Rousset, Jean. „Le lecteur intime. Du Balzac au journal”, Librairie José Corti, Paris, 1986.

Sandqvist, Tom. „Dada Est. Românii de la Cabaret Voltaire”, Traducere din limba engleză de Cristina Deutsch, Editura Institutul Cultural Român, București, 2010.

Selejan, Ana. „Trădarea intelectualilor. Reeducare și prigoană”, Ediția a II-a adăugită cu indice de nume și o prefață a autoarei, Editura Cartea Românească, București, 2005.

Idem. „Adevăr și mistificare în jurnale și memorii apărute după 1989”, Editura Cartea Românească, București, 2011.

Simion, Eugen. „Ficțiunea jurnalului intim. I. Există o poetică a jurnalului; II Diarismul european; III. Diarismul românesc”, Editura Univers Enciclopedic, București, 2001.

Simonet-Tenant, Françoise. „Le journal intime. Genre littéraire et écriture ordinaire”, Nathan, Paris, 2004.

Simuț, Ion. „Jurnalul ca impostură”, în „România literară”, nr. 33, 2004.

Sora, Simona. „Regăsirea intimității. Corpul în proza românească interbelică și postdecembristă”, Editura Cartea Românească, București, 2008.

Șimonca, Ovidiu. „Cazul Ghoerghe Ursu. Nimic schimbat” în „Observatorul cultural”, nr. 686, 16.08.2013.

Ungureanu, Delia. „Un cobai al ideologizării: Miron Radu Paraschivescu (I)” în „Observator cultural”, nr 597, octombrie 2011.

Usher, Phillip John. „Joyce he war, yes: la microlecture selon Derrida”, în „LHT”, N°3.

Volovici, Leon. „Apariția scriitorului în cultura română”, Ediția a II-a revizuită, Editura Curtea Veche, București, 2004.

Idem. „Mihail Sebastian: Dilemele identității”, Editura Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca, 2009.

Zamfir, Mihai. „Scurtă istorie. Panorama alternativă a literaturii române. Volumul I”, Cartea Românească, Polirom, 2011.

Bibliografie generală

Adler, Laure. „Casele de toleranță între 1830-1930. Viața cotidiană”, Traducere de Irina Crisea, prefață de Adrian Ene, Editura Corint, București, 2004.

Ancel, Jean. „The History of the Holocaust in Romania”, translated by Yaffah Murciano, edited by Leon Volovici, with the assistance of Miriam Caloianu, published by University of Nebraska Press, Lincoln, and Yad Vashem, Jerusalem, 2011.

Arendt, Hannah. „Originile totalitarismului”, Traducere de Ion Dur și Mircea Ivănescu, Editura

Humanitas, București, 1994.

Ariès, Philippe; Duby, George (coordonatori). „Istoria vieții private. De la Imperiul roman la anul o mie. Vol I”, Traducere de Ion Herdan, Editura Meridiane, 1993.

Idem. „Istoria vieții private. De la Europa feudală la Renaștere. Vol. III”, Traducere de Maria Berzo și Micaela Slăvescu, Editura Meridiane, București, 1995.

Idem. „Istoria vieții private Volumul 4. De la Renaștere la Epoca Luminilor”, Traducere de Constanța Tănăsescu, Editura Meridiane, București, 1995.

Idem. „Istoria vieții private. De la revoluția franceză la I Război Mondial, Volumul VII-VIII”, Traducere de Narcis Zărnescu, Editura Meridiane, București, 1997.

Ariès, Philippe. „Timpul istoriei”, traducere de Răzvan Junescu, Editura Meridiane, București, 1997.

Aron, Raymond. „Introducere în filozofia istoriei. Eseu despre limitele obiectivității istorice.”, Ediție nouă revăzută și adnotată de Sylvie Mesure, Traducere din franceză de Horia Gănescu, Editura Humanitas, București, București, 1997.

Idem. „Democrație și totalitarism”, traducere de Simona Ceașu, Editura All Educațional, București, 2001.

Bayly, C.A. „La naissance du monde moderne (1780-1914)”, Traduit de l'anglais par Michel Cordillot, Préface d'Eric Hobsbawm, Les Éditions de l'Atelier / Éditions Ouvriers, Paris, 2007.

„L'Autoportrait dans l'histoire de l'art. De Rembrandt à Warhol, l'intimité révélée de 50 artistes” par Stéphane Guégan, Laurence Madeline, Thomas Schlessler, Beaux Art Éditions, Paris, 2009.

Besaçon, Alain. „Anatomia unui spectru. Economia politică a socialismului real”, traducere de Mona Antohi și Sorin Antohi, Ed. Humanitas, București, 1992.

Idem. „Originile intelectuale ale leninismului”, traducere din franceză de Lucreția Văcar, Editura Humanitas, 2007.

Berkhofer jr., Robert F. „Beyond the Great Story. History as Text and Discours”, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 1997.

Benjamin, Lya. „Anti-Semitism as Reflected in the Records of the Council of Ministers, 1940-1944: An Analytical Overview” în „The Distruction of Romanian and Ukrain Jews During the Antonescu Era”, Edited by Radolph L. Braham, Socail Science Monographs, Boulder, Distributed by Columbia University Press, New York, 1997.

Bianu, Ioan; Hordoș, Neva; Simionescu, Dan (coordonatori). „Bibliografia românească veche 1508-1830. Tomul 3: 1809-1830”, Atelierele Socec & Co, București, 1912.

Bloch, Marc. „Pledoarie pentru istorie”, În românește de George Cipăianu, Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2007.

Boia, Lucian. (coordonator) „Miturile comunismului”, Editura Nemira, București, 1998.

Bolintineanu, Dimitrie. „Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români. Cartea poporului român. Cugetări filozofice și politice în raport cu starea actuală a României”, Ediție îngrijită și prefață de Teodor Vârgolici, Editura Gramar, București, 2007.

Bourdieu, Pierre. „Rațiuni practice. O teorie a acțiunii”, Traducere din limba franceză de

Cristina și Costin Popescu, Editura Meridiane, București, 1999.

Braham, Radolph L. „The Destruction of Romanian and Ukrain Jews During the Antonescu Era”, *Socail Science Monographs*, Boulder, Distributed by Columbia University Press, New York, 1997.

Carlyle, Thomas. „Cultul eroilor”, Traducere de Mihai Avădanei, Prefață de Alexandru Zub, Editura Instiutul European, Iași, 1996.

Carp, Matatias. „Cartea neagră, Vol. 1-3. Ediția a II-a”, Editura Diogene, București, 1996.

Cornea, Andrei. „Scriere și oralitate în lumea antică”, Editura Humanitas, București, 2006.

Crampton, R. J. „Eastern Europe in the Twentieth Century – And After”, Routledge, 1997.

Cassirer, Ernst. „Filosofia Luminilor”, Traducere și tabel cronologic de Adriana Pop, Postfață de Vasile Muscă, Paralela 45, Pitești, 2005.

Cesereanu, Ruxandra. „Imaginarul violent al românilor”, Editura Humanitas, București, 2003.

Idem. (coordonatoare) „Comunism și represiune în România. Istoria tematic a unui fraticid național”, Editura Polirom, 2006.

Ciobotea, Radu. „Reportajul interbelic românesc. Senzaționalism, aventură și extremism”, Editura Polirom, 2006.

Ciubotaru, Ștefania. „Viața cotidiană la Curtea Regală a României (1914-1947)”, Editura Cartex, București, 2011.

Corbain, Alain (coordonator). „Istoria corpului. II. De la Revoluția Franceză la Primul Război Mondial”, Traducere din limba franceză de Simona Manolache, Camelia Bihoru, Cristina Drahta, Giuliano Sfichi, Editua Art, București, 2008.

Corbin, Alain; Courtine, Jean-Jacque; Vigarello, Georges. (coordonatori) „Istoria corpului. III. Mutațiile privirii. Secolul XX”, Volum coordonat de Jean-Jacque Courtine, Traducere din limba franceză de Simona Manolache, Mihaela Arnat, Muguraș Constantinescu, Giuliano Sfichi, Editura Art, București, 2009.

Cornea, Andrei. „Scriere și oralitate în lumea antică”, Editura Humanitas, București, 2006.

Cornea, Paul. „Interpretare și raționalitate”, Editura Polirom, Iași, 2006.

Idem. „Introducere în teoria lecturii”, Ediția a II-a, Editura Polirom, Iași, 1998.

Idem. „Originile romantismului românesc. Spiritul public, mișcarea ideilor și literatura între 1780-1840”, Editura Minerva, București, 1972.

Idem. „Documente și manuscrise literare”, Editura Academiei Române, vol. II, București, 1969.

Cornea, Paul; Zamfir, Mihai. „Gândirea românească în epoca pașoptistă (1830-1860)”, 2 volume, Antologie, studiu și bibliografie de P. Cornea, text stabilit, note și medalioane biografice de M. Zamfir, Editura pentru Literatură, București, 1969.

Costin, Miron. „Viața lumii: cu 13 reproduceri după manuscris”, Editura Porto-Franco, Galați, 1991.

Crampton, R. J. „Eastern Europe in the Twentieth Century – And After”, Second Edition, Routledge, London and New York, 2000.

Cuza, A. C. „Îndrumări de politică externă. Discursuri parlamentare rostite în anii 1920-1936”, București, 1941.

Davinescu, Nicolae. „Primejdia iudaică. Pagini de îndrumare evreiască”, Editura Vremea, București, 1939.

Deletant, Dennis. „Ceașescu și Securitatea. Constrângere și disidență în România anilor 1965-1989”, Traducere din engleză de Georgeta Ciocâltea, Editura Humanitas, București, 1998.

Idem. „România sub regimul comunist”, Ediția a II-a revăzută, Editor Romus Rusan, în românește de Delia Răzdolescu, Editura Fundacia Academia Civică, București, 2006.

Djuvara, Neagu. „Între Orient și Occident. Țările române la începutul epocii moderne (1800-1848)”, Traducere din franceză de Maria Carpov, Ediția a VII-a, Editura Humanitas, București, 2009.

Durand, Gilbert. „Structurile antropologice ale imaginarului. Introducere în arhetipologia generală”, Traducere de Marcel Aderca, Prefață și postfață de Radu Toma, Ed. Univers, București, 1977.

Dușu, Alexandru. „Literatura comparată și istoria mentalităților colective”, Editura Univers, București, 1982.

Eminescu, Mihai. „Sărmanul Dionis”, Editura Porto-Franco, Galați, 1996.

Eco, Umberto. „Limitele interpretării”, Ediția a II-a revăzută, Traducere de Ștefania Mincu și Daniela Crăciun, Editura Polirom, Iași, 2007.

Enache, George. „Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri”, Editura Nemira, București, 2005.

„Evreii din România între anii 1940-1944. Vol I, Legislația antievreiască”, Prefață Șef Rabin dr. Moses Rosen, Volum alcătuit de Lya Benjamin, Coordonator Științific Sergiu Stanciu, Editura Hasefer, București, 1993.

„Evreii din Romania între anii 1940-1944, Vol. III, 1940-1942. Perioada unei mari restriți”, Coordonator științific prof. dr. Ion Șerbănescu, Editura Hasefer, București, 1997.

Gabanyi, Anneli Ute. „The Ceaușescu Cult. Propaganda and Power Policy in Communist Romania”, The Romanian Cultural Foundation Publishing House, Bucharest, 2000.

Idem. „Literatura și politica în România după 1945”, Editura Fundației Culturale Române, București, 2001.

Gadamer, Hans-Georg. „Adevăr și metodă”, Traducere de Gabriel Cerceș și Larisa Dumitru, Gabriel Kohn, Călin Petcana, Editura Teora, București, 2001. Gasset, José Ortega Y. „Studii despre iubire”, Ediția a III-a, Traducere de Sorin Mărculescu, Editura Humanitas, București, 2012.

„Genèse de la conscience moderne. Etudes sur la développement de la conscience de soi dans les littératures du monde occidental”, Réunies par Robert Elbodt, Presses Universitaires de France, Paris, 1983.

Genette, Gérard. „Figures III”, Éditions du Seuil, Paris, 1972.

Idem. „Fiction et diction”, Éditions du Seuil, Paris, 1991.

Idem. „Narrative Discourse. An Essay in Method”, Translated by Jane E. Lewin, Forward by

Jonathan Culler, Cornell University Press, Ithaca, New York, 1980. Ghițulescu, Constanța. „În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea”, Editura Humanitas, București, 2004.

Giddens, Anthony. „Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age”, Stanford University Press, Stanford, California, 1991.

Gusdorf, George. „Lignes de vie 1. Les écritures du moi”, Éditions Odile Jacob, Paris, 1990.

Gust, Geoffrey W. „Constructing Chaucer. Author and Autoficcion in the Critical Tradition”, Palgrave Macmillan, New York, 2009.

Hazard, Paul. „Criza conștiinței europene 1680-1715”, Traducere de Danda Șora, Prefața de Romul Munteanu, Editura Univers, București, 1973.

Hitchins, Keith. „Mit și realitate în istoriografia românească”, Traducere de Sorana Georgescu-Gorjan, Editura Enciclopedică, București, 1997.

Idem. „România 1866-1947”, Ediția a IV-a, Traducere din engleză de George G. Potra și Delia Răzdolescu, Editura Humanitas, București, 2013.

Idem. „Românii 1774-1866”, Ediția a III-a, Traducere din engleză de George G. Potra și Delia Răzdolescu, Editura Humanitas, 2013.

Hutton, Patrick H. „History as an Art of Memory”, University Press of New England, Hanover, 1993.

Iancu, Carol. „Evreii din România (1866-1919). De la excludere la emancipare”, Traducere de C. Litman, Ediția a III-a, revizuită și adăugită de autor o Bibliografie cronologie a chestiunii evreiești (1861-1919) completată până în anul 2008, Cuvânt înainte de dr. Aurel Vainer, Prefață de prof. Dr. Andrei Marga, Editura Hasefer, București, 2009.

Ierunca, Virgil. „Fenomenul Pitești”, Editura Humanitas, București, 1990.

Ionescu, Eugen. „Nu”, Editura Humanitas, București, 1991.

Ioanid, Radu. „The Holocaust în Romania. The Destruction of Jews and Gypsies Under the Antonescu Regime, 1940-1944”, with a foreword by Elie Wiesel and preface by Paul A. Shapiro, Ivan T. Dee, Chicago, 2000.

Idem. „The Consequences of Modernity”, Polity Press, Cambridge, 1996.

Jauss, Hans Robert. „Experiență estetică și hermeneutică literară”, Traducere și prefață de Andrei Corbea, Editura Univers, București, 1983.

Jenkins, Keith. „Why History? Ethics and postmodernity”, Rotledge, London and New York, 1999.

Kołakowski, Leszek. „Principalele curente ale marxismului. Volumul al III-lea Prăbușirea”, Prefață de Vladimir Tismăneanu, Traducere din limba engleză de S. C. Drăgan, Editura Curtea Veche, București, 2010.

Koselleck, Reinhart. „Conceptele și istoriile lor. Semantica și practica limbajului social-politic”, Ediție îngrijită și prefață de Marin Bucur, Editura Dacia, Cluj-Napoca ca și practica limbajului social-politic” cu două contribuții ale lui Ulrike Spree și Willibald Steinmetz, Traducere din limba germană de Gabriel H. Decuble și Mari Oruz, Coordonarea și unificarea traducerii Gabriel H.

Decuble, Editura Art, București. 2009.

Lemny, Ștefan. „Originea și cristalizarea ideii de patrie în cultura română”, Editura Meridiane, București, 1986.

Lendvai, Paul. „Ungurii. Timp de un mileniu învingători în înfrângeri”, Traducere din germană de Maria Nastasia și Ion Nastasia, Ediția a III-a, Editura Humanitas, 2013.

Lovinescu, Monica. „Posteritatea contemporană. Unde scurte. III”, Editura Humanitas, București, 1994.

Manolescu, Nicolae. „Inutile silogisme de morală practică”, Editura Albatros, București, 2003.

Marino, Adrian. „Libertate și cenzură în România. Începuturi”, Editura Polirom, Iași, 2005.

Idem. „Biografia ideii de literatură. Vol. 2, Secolul Luminilor, secolul 19”, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006.

Martin, Mircea. „G. Călinescu și «complexele» literaturii române”, Editura Albatros, București, 1981.

Marx, Karl. „Philosophie”, Édition établie et adnotée par Maximilien Rubel, Édition Gallimard, Paris, 1994.

Mathis, Paul. „Le corps et l'écrit”, Éditions Aubier Montaigne, Paris, 1981.

Mauron, Charles. „De la metaforele obsedante la mitul personal”, Traducere de Ioana Bot, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

McAdams, Dan P.; Josselson, Ruthellen; Lieblich, Amia (editors). „Identity and Story. Creating Self in Narrative”, Published by American Psychological Association, Washington, 2006.

Mitu, Sorin. „Transilvania mea. Istorie, mentalități, identități”, Editura Polirom, Iași, 2013.

Nastasă, Lucian. „Itinerarii spre lumea savantă. Tineri din spațiul românesc la studii în străinătate (1864-1944)”, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2006.

Idem. „Intimitatea amfiteatrelor. Ipostaze din viața privată a universitarilor «literari»”, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2010.

Idem. „Antisemitismul universitar în România (1919-1939). Mărturii documentare”, Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Editura Kriterion, Cluj-Napoca, 2011.

Murgescu, Bogdan. „România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)”, Editura Polirom, Iași, 2010.

Negrici, Eugen. „Iluziile literaturii române”, Editura Cartea Românească, București, 2008.

Nemoianu, Virgil. „Îmblânzirea romantismului. Literatura europeană și epoca Biedermeier”, Traducere de Alina Florea și Sanda Aronescu, Ed. Minerva, București, 1998.

Nicoară, Simona. „Mitologiile revoluției pașoptiste românești. Istorie și imaginar”, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1999.

Idem. „Națiunea modernă. Mituri, simboluri, ideologii”, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2002.

Nițescu, Marin. „Sub zodia proletcultismului. Dialectica puterii”, ediție îngrijită de M. Ciurdariu, București, 1995.

Nora, Pierre. „Between Memory and History: «Les Lieux de Mémoire»” în „Representations”, nr. 26, Special Issue: „Memory and Counter-Memory”, Spring, 1989, University of California Press.

Octavio, Paz, „Dubla flacără. Dragoste și erotism”, Traducere din spaniolă de Cornelia Rădulescu, Ed. Humanitas, București, 2003.

Oprea, Mădălina. „Evreii din Buzău sub regimul antonescian (1940-1944)”, Evenimentul Românesc Group, Buzău, 1995.

Ornea, Z. „Junismul. Contribuții la studierea curentului”, Editura pentru Literatură, București, 1966.

Idem. „Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea”, Editura Eminescu, București, 1980. Idem. „Sămănătorismul”, Ediția a III-a revăzută, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.

Orwell, George. „O mie nouă sute optzeci și patru”, Traducere de Mihnea Gafița, București, Univers, 1991.

Paleologu, Alexandru. „Spiritul și litera. Încercări de pseudocritică”, Ediția a II-a, Editura Cartea Românească, București, 2007.

Paler, Octavian. „Autoportret într-o oglindă spartă”, Editura Polirom, Iași, 2008.

Pandrea, Petre. „Reeducarea de la Aiud”, Ediție îngrijită de Nadia Marcu Pandrea, Editura Vremea, București, 2000.

Patai, Rafael. „The Jewish Mind”, Charles Scribner’s Sons, New York, 1977.

Petraș, Irina. „Feminitatea limbii române. Genosanalize”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2002.

Petrescu, Camil. „Patul lui Procust”, Ediție îngrijită și curriculum vitae de Florica Ichim, Editura 100+1 Gramar, București, 1997.

Petrescu, Ioana Em. „Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică”, Editura Minerva, București, 1979.

Petrescu, Liviu. „Poetica postmodernismului”, Ediția a III-a, Editura Paralela 45, Pitești, 2003.

Petreu, Marta. „De la Junimea la Noica. Studii de cultură românească.”, Editura Polirom, Iași, 2011.

Platon, Alexandru-Florin. „Boierimea din Moldova în secolul al XIX-lea: context european, evoluție socială și politică (date statistice și observații istorice)”, Editura Academiei Române, București, 1995.

Pippidi, Andrei. „Despre statui și morminte. Pentru o teorie a istoriei simbolice”, Editura Polirom, Iași, 2000.

Poliakov, Léon. „Histoire de l'antisémitisme. 1. L'âge de la foi”, Calmann-Lévy, 1981.

Popovici, D. „Romantismul românesc. Ediția a I. Partea I-a: Prima perioadă romanică (1829-1840), scriitorii de la «Dacia literară»”, cuvânt înainte de Tudor Vianu, Prefață de Dan Simionescu, Ediție îngrijită și note de Ioana Petrescu, Editura Albatros, București, 1972.

Idem. „Les totalitarismes du XXe siècle. Une phénomène historique dépassé?”, Édition Fayard,

Paris, 1987.

„Psihanaliza are azi un drum comun cu viața religioasă”, Interviu cu Ion Vianu, realizat de Marcela Gheorghiu, în „Ziarul de duminică”, Nr. 45 / 16 noiembrie 2007.

Rank, Otto. „Don Juan et le double”, Petit Bibliothèque Payot, Paris, 1973.

„Raport final”, Președintele comisiei: Elie Wiesel, Editori, Tuvia Friling, Radu Ioanid, Mihail. E. Ionescu, Editura Polirom, Iași, 2005.

Rădulescu, Mihai. „Istoria literaturii române de detenție. Memorialistica reeducărilor (Vol. I), Prefață de Nicolae Balotă, „Mărturisirea colaborării (Vol. II)”, Editura Ramida, București, 1998.

Ricoeur, Paul. „La mémoire, l'histoire, l'oubli”, Éditions du Seuil, Paris, 2000.

Idem. „Memoria, istoria, uitarea”, Traducere de Gyurcsik Margareta și Gyurcsik Ilie, Editura Amarcord, Timișoara, 2001.

Rousseau, Jean-Jacques. „Contractul social”, Traducere de H. H. Stahl, Ed. Științifică, București, 1957.

Roș, Nicolae. „Orientări în veac”, Editura Cugetarea, București, 1937.

Russell, Bertrand. „Istoria filozofiei occidentale, vol 2”, Traducere de D. Stoianovici, Editura Humanitas, București, 2007.

Sălăgean, Marcela. „Introducere în istoria contemporană a României”, Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2013.

Schlattner, Eginald. „Mănușile roșii”, Traducere din germană de Nora Iuga, Editura Humanitas, București, 2005.

Segre, Cesare. „Istorie-cultură-critică”, În românește de Ștefania Mincu, prefață de Marin Mincu, Editura Univers, București, 1986.

Sher, Leo. Vilens, Alexander. (editors) „War and Suicide”, Nova Science Publishers, Inc., New York, 2009.

Simuț, Ion. „Comentarii critice: poletcultism sau realism socialist?” în „România literară”, nr. 30, 2008.

Somers, Margaret R. „The narrative constitute of identity. A relational and network approach” in “Theory and Society 23”, Kluwer Academics Publisher, Netherlands, 1994.

Spiegelman, Art. „Maus. Povestea unui supraviețuitor. I. Prin venele tatălui curge istoria. II. Și-aici încep necazurile mele.”, Editura Art, București, 2012.

Starobinski, Jean. „Textul și interpretul”, Traducere și prefață de Ion Pop, Editura Univers, București, 1985.

Stephani, Claus. „A fost un ștetl în Carpați. Convorbiri despre viața evreilor din Vișeu”, Traducere din germană de Ruxandra Georgeta Hosu, Editura Hasefer, București, 2005.

Stratton, Jon. „Jewish Identity in Western Pop Culture . The Holocaust and Trauma Through Modernity”, Palgrave Macmillan, New York, 2008.

Tacciu, Elena. „Romantismul românesc. Un studiu al arhetipurilor. Vol. 1”, Editura Minerva, București, 1982.

- Tatay, Anca Elisabeta. „Din istoria și arta cărții românești vechi: gravura de la Buda (1780-1830)”, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011.
- Tănase, Stelian. „Elite și societate. Guvernarea Gheorghiu-Dej 1948-1965”, Editura Humanitas, București, 1998.
- Tinnemeier, Andrea. „Identity Politics of the Captivity Narrative after 1848”, University of Nebraska Press, Lincoln & London, 2006.
- Tismăneanu, Vladimir. „Arheologia terorii”, Editura Eminescu, Sibiu, 1992.
- Todorov, Tz. „Abuzurile memoriei”, Traducere de Doina Lică, Editura Amarcord, Timișoara, 1999.
- Tomîță, Alexandra. „O istorie «glorioasă». Dosarul protocronismului românesc”, Editura Cartea Românească, București, 2007.
- Țeghiu, Liviu. „Fenomenul proletcultist în literatura română”, Editura Mirton, Timișoara, 2000.
- Țeposu, Radu G. „Viața și opiniile personajelor”, Editura Cartea Românească, București, 1983.
- Ursa, Anca. „Metamorfozele oglinzii. Imaginarul jurnalului literar românesc”, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2006.
- Vasile, Cristian. „Literatura și artele în România comunistă 1948-1953”, cu o prefață de Vladimir Tismăneanu, Editura Humanitas, București, 2010.
- Idem. „Politicile culturale în timpul regimului Gheorghiu-Dej”, cu o prefață de Vladimir Tismăneanu, Editura Humanitas, București, 2011.
- Verdery, Kathrine. „Compromis și rezistență. Cultura Română sub Ceaușescu”, Traducere de Mona Antohi și Sorin Antohi, Editura Humanitas, București, 1994.
- Veyne, Paul. „Cum se scrie istoria”, traducere din limba franceză de Maria Carпов, Editura Meridiane, București, 1999.
- Vic, Jean. „La littérature de guerre. Manuel méthodique et critique des publications de langue française”, Deuxième période 1er août 1916-11 novembre 1918, Tome I, Les Presses Françaises, Paris, 1923.
- Vintilă-Ghițulescu, Constanța. „Evgheniți, ciocoi, mojici. Despre obrazy primelor modernități românești 1750-1860”, Editura Humanitas, București, 2013.
- Volovici, Leon. „Nationalist Ideology and Antisemitism. The Case of Romanian Intellectuals in the 1930s”, translated from the Romanian by Charles Kormos, Pergamon Press, Oxford, 1991.
- Waugh, Patricia. „Metafiction. The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction”, Routledge, London and New York, 1984.
- Zalis, Henri. „Romantismul românesc. Eseu despre vârstele interioare ale curentului”, Editura pentru Literatură, București, 1968.
- Zub, Alexandru. „Istorie și finalitate. În căutarea identității”, Ediția a II-a, Editura Polirom, Iași, 2004.
- White, Hayden. „Metahistory. The Historical Imagination in Nineteenth-Century Europe”, The John Hopkins University Baltimore & London Press, 1975.

Idem. „Tropics of Discourse. Essays in Cultural Criticism”, The John Hopkins University Press, 1986,

Idem. „The Historical Text as Literary Artifact” în Richardson, Brian (editor). „Narrative Dinamycs: essays on time, plot, closures, and frames”, The Ohio State University, 2002.

Bibliografie online

<http://www.dex.ro/personal> consultat în data de 2.10.2013.

<http://www.dex.ro/intim> consultat în data de 2.10.2013.

<http://www.dex.ro/jurnal> consultat în data de 2.10.2013.

<http://docuart.ro/documentare/omul-cu-o-mie-de-ochi> consultat în data de 11.07.2012.

<http://histoiredarts.blogspot.ro/p/rockwell-triple-autoportrait.html> consultat în data de 7.02.2013.

http://www.historia.ro/exclusiv_web/general/articol/literatura-razboi-moartea-na-te-poezie în data de 29.07.2013.

<http://www.humanitas.ro/humanitas/memoriijurnalec%C4%83l%C4%83torii> consultat pe data de 30.05.2013.

<http://metropotam.ro/Locuri-de-vizitat/O-statuie-pe-saptamana-Victor-Eftimiu-aproape-in-Cismigiu-art6783011882/> consultat în data de 1.04.2013.

<http://www.revista22.ro/generatia-27-intre-holocaust-si-gulag-i-368.html> consultat în data de 3.04.2013.

<http://photographyinamerica.wordpress.com/2011/08/01/one-picture-one-story-robert-cornelius-self-portrait-1839/> consultat în data de 10.07.2013.

<http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/journal/ji032000.html> consultat în data de 10 iunie 2013.

<http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/journal/jisommar.html> consultat în data de 10.06.2013.

<http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/journal/ji034000.html> consultat în data de 10.06.2013.

<http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/figurationsoi/fsintegr.html> consultat în data de 11.06.2010.

<http://www.unige.ch/lettres/framo/enseignements/methodes/journal/jiintegr.html> consultat în data de 11.06.2010.